

colorat și pipărat. Sergiu Tudose, Emil Coșeru, Virgil Raicu, Virgiliu Costin, Florin Mircea s-au întâlnit cu propria lor tinerețe la „Veritas“, dar și cu Cornelia Gheorghiu, Silvia Popa, Cornelia Hîncu și Violeta Popescu, plăcute siluete și prezente. I-a servit, în rolul chelnerului, un bun „capocomico“ — Valeriu Bobu.

Hrisofenia Cazacu a sugerat prin decor eleganța „kitsch“ a unui local de provincie.

Da, a fost o plăcută simăbătă ieșeană, o „simăbătă la «Veritas»“, în care am sorbit din ochi și vinul din paharele eroilor, cuceriri de optimismul lor liric.

Cronicarul, sosit din București, trăiește pînă la capăt melancolia piesei lui Iacoban, în acceleratul... de București.

Al. Popovici

Teatrul „Bacovia“ din Bacău

■ TOTUL ÎNTR-O NOAPTE

de Mihail Sabin

■ CANTEMIR

de Dumitru Almaș

„Mihail Sabin este cel de al patrulea dramaturg băcăuan lansat de Teatrul „Bacovia“ în cursul ultimilor patru ani“, scrie în recentul număr al caietelor teatrului, publicate cu atîta sîrguință și rigurozitate profesională de secretarul literar Carol Isac. Al patrulea dramaturg local este un scriitor, așadar drumul lui în teatru înseamnă o îmbogățire de mijloace, un pas spre complexitate, o împlinire. E interesant că acest pas s-a făcut sub semnul unei certe ambiții — ambițios e titlul care anunță „totul“ într-o noapte, ambiție e în concentrarea subiectului pe un caz-limită, cu ramificații restrînse și exacte, din care autorul își va crea un pretext pentru folosirea unui procedeu polițist — „cine a ucis“, aceasta-i întrebarea! —, ambiție e și în ideea de a dejuca acest procedeu, cu un paradox comun — nimeni nu a ucis, dar fiecare ar fi avut motive s-o facă. Cu sau fără voia nimănui, trecem prin câteva registre ambițioase — dramă de atmosferă, polițistă, de intrigă psihologică etc.

Ce e din toate astea? Ce ne impresionează, de fapt, și ce rămîne după suita de registre?

E o investigație, în fond. Într-o cabană izolată se întîlnesc șapte oameni. Drumurile sînt anevoioase, e viscol. Prin preajmă e un șantier, și toți cei care vin aici au o legătură directă sau indirectă cu șantierul. Val se întîlnește cu George. Din cauza lui George, Val a făcut trei ani de închisoare și acum „l-ar ucide“. În plus, acum George i-a luat logodnica, pe lua. Cu sau fără îndreptățire, George se arată repede odios, spirit totalitar și parvenit și, după plecarea sa, nu mai miră pe nimeni într-atît vestea că a fost găsit mort în zăpadă. Aici, autorul introduce firul polițist — vestea o aduce Necunoscutul, și cum mobilul moral exista, crima pare verosimilă. Investigația din actul doi multiplică premeditarea — fiecare ia crima asupra lui, pentru că fiecareia i-a fost dat să aibă o confruntare de poziții cu tipul — chintesență a egoismului — George. Și după ce se declară fiecare criminal virtual, reiese că nu l-a ucis nici unul, pentru că George a avut un atac de inimă. Dar întreg procedeuul a adus un câștig — „am descifrat caracterul unui om“ — „i-am făcut portretul moral fără fisură“, pe de o parte, iar pe de altă parte — „am făcut o constatare... cei care ar fi dorit moartea acestui om nu sînt în clipa asta mai fericiți“. E, pe scurt, un proces al meschinăriei, care determină uneori pe oameni de a vedea mai degrabă — și mai multiplicat — răul din alții decît propriul lor rău. Necunoscutul care trece pe aici și face investigația pe cont propriu, nu e decît proecția unei invitații la înțelegerea mai complexă a relațiilor dintre oameni și a modului propriu al omului de a se vedea, a se analiza și a se cunoaște.

Cazul și însinuările imaginate de autor sînt particular-dramatice; ceea ce le frînge din aripi și din puterea de seducție este generalitatea limitată — ai tot timpul impresia că se spune prea mult despre o lume mică, cînd de fapt se spune puțin despre o lume mare. Cu alte cuvinte, multe ambiții, destule ecouri, semne distinctive în conturarea genului (replică, suspens, răsturnare de situații, nițică ambiguitate), dar deocamdată puțin mesaj original, implicare sovăielnică.

În fața acestui material încă nedefinit, regizorul Cristian Munteanu a căutat o unitate de măsură pe care am putea-o numi aceea de a nu se lăsa tentat de oscilațiile registrelor. El a creat o atmosferă ușor mediativă, a impus o linie realistă în definierea tipurilor, a estompat asperități și i-a dat un ritm lăuntric investigației, astfel încît verosimilitatea cazului-limită a putut fi receptată exact și integral. N-a putut da și generalitate verosimilă cazului și aici este răspîntia de unde se răsrîng spre noi nuanțe stridente, unele momente albe, o oarecare incertitudine ș.a. Distribuția este echilibrată, aerul cel mai firesc în această atmosferă ușor apăsătoare avîndu-l Mișu Rozeanu, care creează în Necunoscutul un personaj nu nu-

mai plauzibil și logic, dar și simpatic. Ni s-au părut proporționați în rol atât Doina Iacob (Ina) cât și Mihai Păunescu (George). Dificil rolul lui Val, pentru că ni se propune prea repede să-l credem fără acoperire, și, oarecum, Stelian Preda s-a străduit s-o facă. Ușor melodramatizată imaginea Lidiei (Dorina Păunescu), și parecă neutră prezența lui Axinte (Sică Stănescu). Colaborarea cu scenograful Ștefan Georgescu și ilustratorul muzical Mihai Roman, izbutită din punctul de vedere al susținerii unei concepții.

După două ilustrări ale personalității principelui Dimitrie Cantemir „unul din luceferii Europei de la sfârșitul veacului al XVII-lea și începutul celui de al XVIII-lea” cum îl numea A. D. Xenopol, ilustrări concretizate de două dramatizări ale „Istoriei ieroglyphice”, la radio (Valeriu Strbu) și la Teatrul Național din Iași (Cătălina Buzoianu și Mircea Filip), în momentele premergătoare filmului *Mușchetarul român*, după scenariul lui Mihnea Gheorghiu, notăm pentru scenă o nouă contribuție la evocarea acestei personalități, adusă de Dumitru Almaș în suita de tablouri reconstitutive intitulată succint *Cantemir*. În legătură cu toate aceste contribuții la omagierea și evocarea principelui moldav, e de spus că sursa de inspirație se dovedește uluitoare de frapantă, e bogată, spectaculoasă și concentrează o sumă de semnificații de mare ecou pe toate planurile existentei — politice, filozofice, morale, sociale, literare, științifice etc. La rîndul lui, personajul e spectaculos iluminist prin formație, baroc prin comportament, modern, foarte modern prin năzuințe, domn de mare scripă și cutezanță, căci în mai puțin de un an de cîrmuire încearcă eliberarea de sub jugul otoman ș.a.m.d. E de mirare că pînă acum personalitatea aceasta incitantă n-a atras atenția vreunui dramaturg și nu e de mirare că la primele încercări autorii care au făcut-o au apelat la o operă de ficțiune a principelui, strălucita *Istorie ieroglyphică*, ea însăși un spectacol. Dar, cum observa criticul acestor dramatizări (Radu Albala, revista Teatrul nr. 11/1973) inevitabila selecție a redus din bogăția de „urzelii diplomaticești” și, deci, din spectaculosul acestei opere, lăsînd descoperită o revendicare. În scenariul său pentru film, Mihnea Gheorghiu o sesizează și o acoperă, se pare, cel mai inspirat, creînd chipul elevat și pasionant al „mușchetarului” — al aventurierului iluminist în cel mai bun sens al cuvîntului — „român”. Între ele situăm reconstituirea lui Dumitru Almaș, care merge fidel pe firul evenimentelor și al „urzelilor diplomaticești” de la Constantinopol și din capitala Moldovei, se răsfrîă ca un evantai pe urmele multor drumuri ale personajului și prinde cîte un instantaneu, un moment, pentru a le lega apoi în momentul de culme care a însemnat istoria celor 200 de zile de îndrăzneală și domnie, cînd principele erudit a luat arma pentru eliberarea țării. Re-

Doina Iacob (Ina) și Mișu Rozeanu (Necunoscutul) în „Totul într-o noapte” de Mihail Sabin

Mircea Belu (Cantemir) și Nicolae Roșioru (Cerchez) în „Cantemir” de Dumitru Almaș

constituirea e, firește, exactă; ceea ce îi putem reproșa e tocmai excesul de fidelitate — personajul nu iese din instantanee, nu-și creează un chip propriu, strălucitor, nu devine el însuși, fermecător și incitant așa cum ne e dat să știm că a fost. Din păcate, e fărîmițat. Și numai aetul al treilea, adunat pe marele moment al scurtei domnii, îl mai aureolează întrucîva, pentru că, oricum, aici Cantemir s-a adunat pe-o mare clipă istorică.

Spectacolul propune un chip transfigurat de lumină — Mircea Belu. El se definește mai bine în ultimul act, unde e întreprinzător

lor și tenace, cu o anume măreție în evoluția sa, și mai oscilant în celelalte, unde, poate și nesolicitat prea mult, e mai degrabă prezentă senină și ușor zimboțoare. Din distribuția lungă, se mai pot reține Liviu Rus (un desen pilduitor al fragilului Antioh Cantemir), Puiu Burnea (insinuant în Iordache), Constantin Constantin (dîrz în pielea lui Toma Cantacuzino). Regizorul Cristian Pepino a condus — drept, dar nediferențiat, această masă de personaje și de scene care alcătuiesc reconstituirea și, de aceea, poate că am simțit și mai acut lipsa unor accente și a unor sublinieri în primele două acte. Numele scenografului Vasile Jurje îl reținem cu acest prilej, pentru efortul depus și unele soluții reușite, dar îi imputăm inexpressivitatea și aerul prea improvizat al altora. Muzica de Dimitrie Cantemir? Să subliniem acest lucru.

Constantin Paraschivescu

Teatrul „A. Davila” din Pitești

MICROSTAGIUNE BUCUREȘTEANĂ

Stagiunea 1973—1974 marchează pentru Teatrul „A. Davila” din Pitești un eveniment important — împlinirea a 25 de ani de activitate. Programul manifestărilor prilejuite de această aniversare, cu o durată de o săptămână, au inclus prezentarea a două spectacole în premieră, vernisajul unei expoziții retrospective, un simpozion, reprezentății cu spectacole ale teatrului și ale unor teatre bucureștene, o microstagiune în capitală. Turneul a prezentat publicului bucureștean un grupaj de spectacole alăturînd titlurile unor piese foarte diferite ca factură, ca tonalitate artistică, în măsură, deci, să ofere o imagine destul de completă a colectivului, a forțelor de care dispune teatrul piteștean.

Un moment de interes în programul deplasării l-a constituit spectacolul cu *Fata bună din cer*, piesă a dramaturgului Corneliu Leu, prezentată de Teatrul „A. Davila” în premieră pe țară. Textul se înscrie în aria tematică de ascuțit interes a dezbatărilor în planul moralei, abordînd problema spinoasă, dar de maximă importanță, a inte-

grării înțelului în muncă, în viața socială. Eroii piesei sînt tineri muncitori pe șantier, personaje deloc „pozitive” dar păstrînd un fond nealterat de integritate, o nevoie organică de adevăr. Analizînd problema relațiilor între generații (nu în cadrul familiei ci în cel social, de muncă) piesa lui Leu pledează pentru importanța hotărîtoare a unei poziții cinștite, în care tinerii să fie considerați parteneri egali, tratați cu încredere și onestitate. Eroii piesei refuză misticificarea (chiar dacă, aparent, îi favorizează), reacționează violent atunci cînd li se acordă merite de circumstanță care nu corespund unei considerații reale; ei nu vor să fie încadrați pe post de „eroi” pentru că acesta e liber în schemă, ei vor să-și cucerească titlul prin muncă, prin meritul lor.

Spectacolul semnat de Constantin Dinischiotu s-a dovedit util textului în sensul valorificării laturii sale umane, de viață cotidiană. Relevanța temei pusă în discuție se transmite nealterat, „încălzită” însă, pigmentată printr-o atentă alegere a detaliilor, prin tonul de comedie, potrivit personajelor și piesei.

O distribuție bine alcătuită, în general, din care notăm pe Mihai Dobre pentru construcția nuanțată, echilibrată, a rolului, pe Valeriu Săndulescu — autorul unui portret scenic atent argumentat, pe Hamdi Cercez — cu un rol bine condus, mai convingător în scenele de comedie, pe Ovidiu Grigorescu pentru umorul discret, fără alunecare într-un pitoresc prea... pitoresc, la care textul ar fi putut tenta. Cu unele momente bune dar inegal în ansamblu — Dimitrie Dumitru, artificială pînă la stridentă, Gina Nicolae. Un rol de mică întindere a fost bine rezolvat scenic de Petre Tanașievici.

★

Mama de Karel Čapek, montată de teatrul piteștean tot în premieră pe țară — a readus în atenția noastră un text de o tulburătoare frumusețe, de aleasă și vibrantă emoție. Fierbinte omagiu adus Mamei, Femeii care luptă zilnic cu durerile și greutățile vieții, înfrîntă adesea dar mereu învingătoare, piesa povestește istoria unei soții, a unei mame care își pierde, pe rînd, pe toți cei dragi, ucisă sufletește de fiecare dintre morțile din familie, dar găsind forța de a rezista, de a continua o existență dăruită celor din jur. Morții dispar din viața reală dar nu și din sufletul mamei, pentru ea rămîn aceiași, mereu vii, neschimbați de trecerea timpului.

O problemă de ordin mai special care se pune în legătură cu montarea acestei piese se referă la coexistența, la veșnica interpenetrare a celor două lumi: lumea concretă și aceea imaginară, populată de spiritele celor dispăruți, trăind cu maximă acuitate în gândurile mamei. Spectacolul lui Petre Sava Băleanu nu ne propune însă nici o soluție